

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 519/2010-61

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. marca 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť JUDr. J. V., V., zastúpeného advokátom JUDr. L. D., V., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok a na súdnu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Krajským súdom v Banskej Bystrici pod sp. zn. 15 Co 80/2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 15 Co 80/2010 porušil základné právo JUDr. J. V. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 Co 80/2010-348 z 15. apríla 2010 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 519/2010-29 z 9. decembra 2010 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. J. V., V. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok a na súdnu ochranu podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Krajským súdom v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 15 Co 80/2010.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ podaním z 28. januára 2011 a tiež krajský súd vo vyjadrení z 11. januára 2011 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením Okresného súdu Veľký Krtíš sp. zn. 1 C 143/2007 z 11. decembra 2007 bol žalobcovi E. J. (ďalej len „žalobca“) ustanovený za právneho zástupcu sťažovateľ ako advokát. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 31. decembra 2007. Podľa názoru Okresného súdu Veľký Krtíš ustanovenie zástupcu z radov advokátov bolo potrebné pre ochranu záujmov žalobcu, pretože z jeho podania (návrhu na začatie konania) vyplýva zrejma skutková zložitnosť vypracovania žaloby. Sťažovateľ si vyžiadal od Okresného súdu Veľký Krtíš všetky písomnosti týkajúce sa veci, ktoré tvorili súčasť podaní žalobcu. Podania boli ručne písané a bolo ich viacero. Po preštudovaní podaní sťažovateľ požiadal žalobcu, aby sa dostavil do jeho advokátskej kancelárie pre účel vysvetlenia postupov vo veci samej. Žalobca prvýkrát prišiel 2. januára 2008, o čom sa spísal úradný záznam podpísaný žalobcom. Výslovne v ňom uviedol, že

žiada, aby ako žalované bolo označené M. V. (ďalej aj „žalovaný“) s tým, že od tohto subjektu žiada zaplatiť sumu 1 miliardu Sk s úrokom 0,5 % denne počítaným od 2. januára 2008. Na takomto znení žaloby žalobca výslovne trval napriek právnomu poučení zo strany sťažovateľa. Súčasne žiadal, aby všetci sudcovia Okresného súdu Veľký Krtíš boli z konania vylúčení a vec bola prikázaná inému súdu. Keďže sťažovateľ aj po spísaní úradného záznamu mal pochybnosti o tom, či žalobca skutočne trvá na takejto žalobe v takejto výške, listom zo 7. januára 2008 ho vyzval, aby špecifikoval, z čoho pozostáva jeho nárok voči žalovanému na zaplatenie 1 miliardy Sk. Žalobca doručoval sťažovateľovi rôzne písomnosti, ktoré vypracovával a zasielal súdu s tým, že ich sťažovateľovi predkladal vo viacerých objemných zväzkoch pre účely naštudovania. Sťažovateľ spracoval 14. januára 2008 podanie Okresnému súdu Veľký Krtíš. Po doručení podania sa 4. februára 2008 žalobca znova dostavil k sťažovateľovi, ktorý ho opätovne poučil o skutočnostiach týkajúcich sa takejto žaloby. Žalobca znova vyhlásil, že na zaplatení 1 miliardy Sk trvá. Žalobca neustále doručoval sťažovateľovi rôzne písomnosti, pričom sťažovateľ pri každej návšteve vyhotovil úradný záznam. Podaním zo 17. marca 2008 žalobu znova doplnil. Na základe výzvy sťažovateľa sa žalobca 20. marca 2008 znova dostavil a špecifikoval, z čoho pozostáva požadovaná suma 1 miliardy Sk. Uznesením krajského súdu sp. zn. 17 Nc 3/2008 z 31. januára 2008 bolo rozhodnuté, že všetci sudcovia Okresného súdu Veľký Krtíš sú vylúčení z prerokovávania predmetnej veci, pričom vec bola prikázaná Okresnému súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“). Stávalo sa, že sa žalobca dostavil do advokátskej kancelárie sťažovateľa denne aj 5 až 6-krát, pričom vždy doručil nejakú písomnosť, ktorú podal na okresnom súde. Informoval sa o stave veci. Napríklad 9. mája 2008 žiadal o urgovanie záležitosti. V dôsledku urgencie sťažovateľ 13. mája 2008 nahliadol do spisu okresného súdu. Prvé pojednávanie sa konalo 18. júna 2008, bol vypočutý žalobca, ktorý priniesol približne 50 kilogramov rôznych dokladov a dokumentov, ktoré mu okresný súd bez preštudovania vrátil. Keďže okresný súd vo veci nekonal, žalobca to prostredníctvom sťažovateľa urgoval podaním z 23. júla 2008. Ďalšie pojednávanie malo byť 27. februára 2009, avšak ešte predtým 24. septembra 2008 sa do sťažovateľovej advokátskej kancelárie dostavila E. J. a uviedla, že toho dňa policajti odviezli jej manžela (žalobcu) na psychiatrické liečenie do K. Na pojednávaní 27. februára 2009 okresný súd žalobu o zaplatenie sumy 33 193 918,87 € s príslušenstvom zamietol. Písomné vyhotovenie

rozsudku bolo doručené sťažovateľovi. Následne sa dostavil žalobca a uviedol, že sa stotožňuje s odvolaním vypracovaným sťažovateľom a žiada ho podať. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 12 Co 127/09 bol rozsudok okresného súdu potvrdený.

Po právoplatnosti rozsudku krajského súdu sťažovateľ podaním z 3. augusta 2009 vyúčtoval trovy právneho zastúpenia vychádzajúc z uplatňovanej sumy 33 193 918,87 €. Domáhal sa priznania trov právneho zastúpenia v celkovej výške 477 184,64 € s tým, že požadoval odmenu iba za prevzatie a prípravu zastúpenia, za vypracovanie dvoch písomných podaní, za zastupovanie na dvoch meritórnych pojednávaniach, ako aj za vypracovanie odvolania. V žiadnom prípade si neuplatnil možné nároky v súvislosti s tým, že rokoval so žalobcom najmenej dvadsaťkrát. Uznesením okresného súdu č. k. 9 C 23/2008-306 z 3. marca 2010 bola sťažovateľovi priznaná odmena vo výške 480,38 €. Nemožno súhlasiť s názorom okresného súdu, ktorý aplikoval na výpočet odmeny za právne zastúpenie ustanovenie § 11 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „tarifa“), podľa ktorého základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je 1/13 výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu vecí alebo práva v peniazoch alebo je možné zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Tarifa sa pritom nezaobera výsledkom súdneho konania. Podstatné je len to, že žalobca požadoval v spore prisúdenie 1 miliardy Sk. Iná otázka je, či bol tento nárok oprávnený a reálny. Sťažovateľ však ako právny zástupca nemal právo uplatnený nárok modifikovať. Sťažovateľovi neprináležalo hodnotiť objektívnosť a reálnosť uplatňovaného nároku. Situácia by bola odlišná vtedy, ak by žalobca bol sťažovateľa požiadal o právne zastúpenie na základe splnomocnenia, lebo vtedy by mal možnosť ako advokát za určitých okolností poskytnutie právnej služby odmietnuť. Keďže žalobca trval na uplatňovaní požadovanej sumy, sťažovateľ nemal inú možnosť, ako plniť vôľu žalobcu. Bolo vecou Okresného súdu Veľký Krtíš a okresného súdu zvážiť, či nárok žalobcu na oslobodenie od súdnych poplatkov trvá a či má stále nárok na ustanovenie právneho zástupcu. Keďže všeobecné súdy v tomto smere nič neurobili, sťažovateľ bol povinný právne služby poskytovať a riadiť sa pokynmi žalobcu v zmysle § 5 ods. 1 a 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní

(živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o advokácii“). Odôvodnenie uznesenia okresného súdu je povrchné a nedôsledné. Keďže sťažovateľ už pri prvom úkone špecifikoval uplatnený nárok žalobcu, už po tomto úkone mohol súd zvážiť ďalšie pokračovanie sporu.

Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie s tým, aby mu bola priznaná vyčíslená suma odmeny. Uznesením krajského súdu sp. zn. 15 Co 80/2010 z 15. apríla 2010 bolo uznesenie okresného súdu potvrdené na základe dôvodov zhodných s argumentáciou okresného súdu.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaniach vedených okresným súdom pod sp. zn. 9 C 23/2008 a krajským súdom pod sp. zn. 15 Co 80/2010 s tým, aby bolo uznesenie krajského súdu z 15. apríla 2010 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

Z vyjadrenia predsedu krajského súdu sp. zn. Spr 1509/10 z 11. januára 2011, resp. z pripojeného vyjadrenia predsedu senátu krajského súdu z 10. januára 2011 vyplýva, že krajský súd so sťažnosťou nesúhlasí. Podľa názoru krajského súdu žalobca bez náležitého preukázania svojho nároku, len na základe svojho subjektívneho uváženia, žiadal od žalovaného zaplatiť jednu miliardu slovenských korún, pričom na svojom názore zotrval aj potom, ako bol sťažovateľom poučený. Podľa ustanovenia § 18 ods. 1 zákona o advokácii advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí. To znamená, že na jednej strane advokát sa musí riadiť pokynmi klienta, avšak túto povinnosť nemá, ak sú pokyny v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, ako to bolo v danom prípade, keďže bolo zrejmé, že žalovaný subjekt nemohol byť pasívne legitimovaný. Na druhej strane však treba rešpektovať skutočnosť, že sťažovateľ bol ustanovený podľa § 30 vtedy platného Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanoví sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov. Všeobecný súd takto aj postupoval

a správne ustanovil žalobcovi právneho zástupcu-advokáta, keďže spĺňal zákonom požadované predpoklady a podanie žalobcu trpelo vadami. Žalobca bol potom v spore neúspešný, pričom nebol zaviazaný na náhradu trov konania žalovanému ako úspešnému účastníkovi. Podľa § 140 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku vznikla povinnosť štátu zaplatiť sťažovateľovi ako ustanovenému zástupcovi odmenu a hotové výdavky. Žalobca aj napriek poučeniu sťažovateľa určil sumu na vymáhanie vo výške jednej miliardy slovenských korún, avšak išlo len o subjektívne určenú sumu bez toho, aby oprávnenosť tohto nároku bola aspoň v minimálnej miere doložená, odôvodnená a preukázaná. Z ničoho nebolo možné zistiť, ako k danej sume žalobca dospel. Ak by všeobecný súd dal za pravdu tvrdeniam sťažovateľa, znamenalo by to, že pokiaľ by akýkoľvek účastník žaloval bez náležitého podloženia svojho nároku a uvedomenia si jeho reálnosti, napr. jeden milión slovenských korún, potom by vždy musel štát vyplácať odmenu advokátovi z tejto nereálnej sumy. Takýto výklad by bol v rozpore so „zdravým rozumom“. Keďže výška uplatňovaného nároku nebola žiadnym spôsobom doložená, odôvodnená a tvrdená a vychádzala zo subjektívnych predstáv žalobcu, krajský súd nepovažoval takúto hodnotu sporu za relevantnú na výpočet odmeny sťažovateľa, pretože vzhľadom na nedostatočnú, resp. žiadnu argumentáciu týkajúcu sa výšky uplatneného nároku nebolo možné vychádzať z hodnoty sporu určenej žalobcom. Preto sa aplikovalo ustanovenie § 11 ods. 1 tarify. Krajský súd v závere upozornil na to, že v čase rozhodovania všeobecných súdov nebola úplne zjednotená rozhodovacia prax vo vzťahu k novelizácii ustanovenia § 149 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, na základe ktorého s účinnosťou od 1. januára 2010, ak bol účastníkovi súdom ustanovený zástupca, alebo ak ide o zastupovanie na základe rozhodnutia Centra právnej pomoci, pri náhrade trov konania sa postupuje podľa osobitného predpisu, teda podľa § 15 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Z tohto ustanovenia vyplýva, že o odmene ustanoveného advokáta nerozhoduje všeobecný súd, ale Centrum právnej pomoci, pričom odmena sťažovateľa by bola iba 200 €. Ani z tohto dôvodu neboli označené práva sťažovateľa porušené, lebo mu nebola priznaná odmena v menšom rozsahu, ako mu patrila.

Z osobného podania sťažovateľa z 28. januára 2011 doručeného ústavnému súdu 1. februára 2011 (ktoré nepodpísal právny zástupca sťažovateľa JUDr. L. D., ale sťažovateľ osobne) vyplýva, že sťažovateľ so závermi krajského súdu nesúhlasí. Podľa názoru krajského súdu sa sťažovateľ nemal riadiť pokynmi žalobcu, pretože tieto boli v rozpore so všeobecne záväznými predpismi, podľa ktorých žalovaný subjekt nemohol byť pasívne legitimovaný. S týmto názorom krajského súdu rozhodne nesúhlasí, pretože ak bol sťažovateľ žalobcovi ustanovený za jeho právneho zástupcu, tak bolo jeho úlohou upraviť žalobcove podania, ktorými sa domáhal náhrady škody od M. vo V. Sťažovateľ si nevymyslel to, že žalobca uplatňoval náhradu škody od M. vo V., ale v podstate opravil označenie vykonané žalobcom, keďže ním označený žalovaný nemal právnu subjektivitu. Právnu subjektivitu má totiž M. V. Výšku náhrady škody si výlučne uplatňoval z hľadiska špecifikácie škody samotný žalobca, pričom ho sťažovateľ viackrát písomne poučil o všetkých okolnostiach týkajúcich sa prípadu. Napriek tomu aj po viacnásobnom poučení žalobca trval na požiadavke náhrady škody vo výške jednej miliardy slovenských korún, pričom táto škoda bola aj špecifikovaná. To znamená, že sťažovateľ ako advokát rešpektoval a bol povinný rešpektovať výšku náhrady škody označenú žalobcom a nemal na to modifikačné právo. Ak by sa neriadil pokynom žalobcu ako klienta, riskoval by disciplinárne konanie. Nemal ani zákonný dôvod odmietnuť poskytovanie právnych služieb žalobcovi, a pokiaľ všeobecné súdy boli toho názoru, že žaloba je v rozpore so všeobecne záväznými predpismi, tak mohli tieto skutočnosti uviesť do rozhodnutia, čo sa však nestalo. Rovnako žalobcovi bolo možné odňať oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, resp. sťažovateľ mohol byť zbavený povinnosti zastupovať žalobcu, pretože z obsahu doplnenej žaloby vyplynuli všetky rozhodujúce okolnosti a skutočnosti. Krajský súd neuviedol konkrétne, v čom mal byť postup sťažovateľa v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, pretože to konštatoval iba vo všeobecnosti a takéto všeobecné konštatovanie nemôže mať váhu právneho argumentu. Podľa § 25 zákona o advokácii ak osobitný zákon neustanovuje inak, odmenu advokátovi ustanovenému alebo určenému z úradnej moci uhradí štát, ktorý podľa názoru sťažovateľa nie je oprávnený modifikovať tarifnú odmenu a argumentovať tým, že žalobcov návrh nebol opodstatnený vzhľadom na nedostatok pasívnej legitimácie žalovaného a neprimeranosť uplatnených nárokov žalobcu. Aj podľa § 5 ods. 2 tarify advokát postupuje s rovnakou svedomitosťou a starostlivosťou vo veciach, v ktorých

bol ustanovený súdom ako vo veciach iných klientov. Pokiaľ krajský súd naznačuje, že správne malo o uplatnenom nároku sťažovateľa rozhodovať Centrum právnej pomoci v zmysle novelizovaného znenia príslušného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, treba uviesť, že tento výklad je retroaktívny. Sťažovateľ si svoje nároky uplatnil na okresnom súde ešte v roku 2009, avšak okresný súd o nich nerozhodol ani po 8 mesiacoch. Pokiaľ všeobecné súdy rozhodli o uplatnenom nároku sťažovateľa až po účinnosti novely, nič to nemení na skutočnosti, že mali rozhodovať podľa právnej normy účinnej v čase, keď bol sťažovateľ ustanovený za právneho zástupcu žalobcu.

II.

Z rukou písaného podania žalobcu doručeného Okresnému súdu Veľký Krtíš 5. júna 2007 vedeného pod sp. zn. 1 C 143/07 označeného ako „*Trestno obchodná žaloba - obnovená*“ vyplýva, že ako odporcu označil „*Štátny orgán Slovenskej republiky, a to: O. so sídlom V., nástupnícky úrad M. V.*“. Podľa odôvodnenia podania súdne spory zo strany žalobcu sú väčšinou ukončené proti jeho vôli. Dňom podania žaloby obnovuje všetky staré spory, pričom poukazuje na ich pôvodné spisové čísla. Žiada preklasifikovať aj tento obchodný spor na trestnoprávny obchodný spor. Ide o úmyselné poškodenie veľkého rozsahu. Keďže L. Š. nebol dozorom, nemohlo prebehnúť kolaudačné konanie. Škoda do 31. decembra 2006 je vyčíslená na 86 309 937 Sk.

Z uznesenia Okresného súdu Veľký Krtíš č. k 1 C 143/2007-68 z 11. decembra 2007 vyplýva, že v právnej veci žalobcu proti žalovanému „*Štátny orgán Slovenskej republiky-O. so sídlom V., nástupnícky úrad M. V.*“, bol sťažovateľ ako advokát ustanovený za právneho zástupcu žalobcu. Konanie o podaní žalobcu z 5. júna 2007 označenom ako trestno-obchodná žaloba bolo pôvodne uznesením z 12. júla 2007 odmietnuté pre nezrozumiteľnosť. V zmysle záverov uznesenia krajského súdu č. k. 13 Co 142/2007-40 z 25. septembra 2007 bolo potrebné preskúmať možnosť ustanovenia právneho zástupcu z radov advokátov pre žalobcu. Žalobca bol uznesením č. k. 1 C 143/2007-64 z 19. novembra 2007 oslobodený od súdnych poplatkov v celom rozsahu. Ustanovenie zástupcu z radov advokátov bolo potrebné pre ochranu jeho záujmov, keďže z jeho podania,

ktoré by mohlo byť návrhom na začatie konania, vyplýva zrejma skutková zložitost' vypracovania žaloby.

Z úradného záznamu z 2. januára 2008 spísaného s'ťažovateľom a podpísaného žalobcom vyplýva, že po poučení zo strany s'ťažovateľa žalobca požaduje, aby ako žalované bolo v súdnom konaní označené M. V., pretože O. V. bol zrušený a mestský stavebný úrad nemá právnu subjektivitu. Žalobca žiada, aby s'ťažovateľ v tomto smere opravil žalobu s tým, že v konečnom dôsledku požaduje zaviazat' žalovaného na zaplatenie jednej miliardy slovenských korún s prísl. Dôvodom nároku je skutočnosť, že žalobca v roku 1996 odkúpil pozemky s rozostavanými stavbami, ktoré neskoršie pre nesprávny stavebný postup bol nútený zbúrat', a potom ešte raz postaviť na vlastné náklady. Žalovaný zodpovedá za škodu a ušlý zisk ako právny nástupca o. ú., pretože došlo k vedomému podvodu v súvislosti s kolaudačným rozhodnutím.

Z podania žalobcu z 2. januára 2008 doručeného Okresnému súdu Veľký Krtíš 8. januára 2008 koncipovaného a podpísaného s'ťažovateľom vyplýva, že s'ťažovateľ predvolal žalobcu do svojej advokátskej kancelárie, kde bol 2. januára 2008 spísaný úradný záznam, v zmysle ktorého s'ťažovateľ na základe výlučnej žiadosti žalobcu spresnil a upravil podanie žalobcu. Z upraveného znenia žaloby vyplýva, že za žalovaného je označené M. V., pričom žalobca sa domáha zaplatenia jednej miliardy slovenských korún náhrady škody a ušlého zisku s úrokom z omeškania. Dôvodom žalobných nárokov je skutočnosť, že žalobca odkúpil v roku 1996 od spoločnosti R., s. r. o., pozemky s rozostavanými stavbami, pričom pre nesprávny stavebný postup bol neskoršie nútený stavby zbúrat' a ešte raz postaviť na vlastné náklady. Tým sa zadĺžil a je bez finančných prostriedkov. Žalovaný zodpovedá za škodu a ušlý zisk vo výške jednej miliardy slovenských korún z dôvodu, že bývalý O. V., ktorého je žalovaný právnym nástupcom, vykonal vedomý podvod na žalobcovi v súvislosti s kolaudačným rozhodnutím predmetných stavieb, o ktoré žalobca neskoršie prišiel.

Z úradného záznamu z 8. januára 2008 spísaného s'ťažovateľom a podpísaného žalobcom vyplýva, že žalobca bol vlastníkom 10 domov v hodnote najmenej 5 miliónov Sk, a preto utrpel škodu 50 miliónov Sk. Ďalej požaduje ušlý zisk za obdobie od roku 1997 do roku 2007 po 40 miliónov Sk ročne, teda celkom 400 miliónov Sk. Napokon žiada

550 miliónov Sk za poškodenie obchodného mena. Vyhlasuje tiež, že výslovne trvá na žalobe proti žalovanému o zaplatenie jednej miliardy Sk s úrokmi a sťažovateľa žiada, aby žalobu v tomto zmysle doplnil.

Z doplnujúceho podania zo 14. januára 2008 doručeného Okresnému súdu Veľký Krtíš 15. januára 2008 koncipovaného a podpísaného v mene žalobcu sťažovateľom vyplýva, že požadovaný nárok pozostáva jednak z hodnoty 10 domov v sume 50 miliónov Sk, ďalej z ušlého zisku za 10 rokov ročne po 40 miliónov Sk za každý dom, spolu 400 miliónov Sk. Za poškodenie dobrého mena požaduje 550 miliónov Sk.

Z úradného záznamu zo 4. februára 2008 spísaného sťažovateľom a podpísaného žalobcom inter alia vyplýva, že žalobca trvá na náhrade škody vo výške jednej miliardy Sk proti žalovanému.

Z úradného záznamu z 20. marca 2008 spísaného sťažovateľom a podpísaného žalobcom vyplýva bližšia špecifikácia uplatnených nárokov.

Z vyjadrenia z 25. marca 2008 doručeného okresnému súdu 26. marca 2008 koncipovaného a podpísaného v mene žalobcu sťažovateľom vyplýva, že na výzvu súdu sťažovateľ 20. marca 2008 spísal so žalobcom úradný záznam, ktorý v prílohe pripája. Žalobca tým ďalej spresnil, resp. špecifikoval uplatnené nároky.

Z úradného záznamu z 24. septembra 2008 spísaného sťažovateľom vyplýva, že uvedeného dňa sa do advokátskej kancelárie dostavila manželka žalobcu a uviedla, že toho istého dňa prišli pre žalobcu policajti a na základe údajného rozhodnutia Okresného súdu Veľký Krtíš ho odviezli do P. v K.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 12 Co 127/09-253 z 18. júna 2009 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 9 C 23/2008-229 z 27. februára 2009. Podľa názoru krajského súdu žalobca sa domáhal náhrady škody z dôvodu, že v súvislosti s kolaudačným konaním a rozhodnutím nebol dodržaný zákonom ustanovený postup. To znamená, že náhrada škody bola uplatnená v súvislosti s nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej správy. Podľa § 9 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu

spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „zákon o zodpovednosti štátu“) zodpovedá štát, zastúpený ústredným orgánom, nie teda žalovaný. Preto žalovaný nebol vo veci pasívne legitimovaný.

Z rozsudku Okresného súdu Veľký Krtíš č. k. 6 Ps 7/2008-117 z 21. septembra 2009, ktorý sa stal právoplatným 7. októbra 2009, vyplýva, že žalobca bol pozbavený spôsobilosti na právne úkony, pričom sa upustilo od toho, aby mu bol rozsudok doručený. Za opatrovníčku mu bola ustanovená manželka.

Z uznesenia okresného súdu č. k. 9 C 23/2008-306 z 3. marca 2010 vyplýva, že ním bola sťažovateľovi ako advokátovi priznaná odmena vo výške 480,38 € z rozpočtových prostriedkov okresného súdu. Sťažovateľ požadoval odmenu v celkovej výške 477 184,64 €, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia 28. decembra 2007, vypracovanie písomného podania z 2. januára 2008, vypracovanie podania vo veci samej 12. mája 2008, účasť na meritórnych pojednávaniach 18. júna 2008 a 27. februára 2009, ako aj za vypracovanie odvolania proti rozsudku okresného súdu. Preskúmaním uplatnených trov okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľ pri ich vyčíslení nepostupoval správne, keď si tarifnú odmenu účtoval z tarifnej hodnoty 33 193 918,87 € (1 miliarda Sk). Podľa názoru okresného súdu mala sa v tejto veci účtovať tarifná odmena v zmysle § 11 ods. 1 tarify, pretože skutočný základ tarifnej odmeny by bolo možné zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Žalobca síce výšku nároku vyčíslil, avšak nebolo jasné, z čoho pri určení výšky škody vychádzal, a výška škody nebola ani ničím osvedčená. Tomu nasvedčuje aj prednes na pojednávaní 18. júna 2008, kde sťažovateľ ako právny zástupca uviedol: *„Na základe výzvy zo strany súdu som predvolal pána J. do advokátskej kancelárie, kde bol spísaný úradný záznam a kde tento špecifikoval, z čoho pozostáva žalovaná suma. Na základe týchto skutočností na výslovné pranie pána J. som opravil predmetnú žalobu takým spôsobom, ako si to pán J. prijal a uplatnil som od M. V. žalobu o náhradu škody vo výške 1 miliarda Sk aj s úrokom z omeškania, ako aj trovy konania.“* Sťažovateľ mal zvážiť všetky okolnosti a na uvedené skutočnosti prihliadnuť aj pri vyčíslení svojej odmeny. Okresný súd priznal sťažovateľovi odmenu za všetky ním uplatnené úkony právnej služby, pričom za prevzatie a prípravu zastúpenia priznal 45,51 €, za písomné podania z 2. januára a 12. mája 2008, ako aj za účasť na pojednávaní 18. júna 2008 trikrát po 48,63 € a za účasť na pojednávaní

27. februára 2009, ako aj za vypracovanie odvolania 30. marca 2009 dvakrát po 53,49 €. Okrem toho priznal aj režijné paušály, cestovné náhrady za účasť na pojednávaníach pri použití osobného motorového vozidla, ako aj náhradu za stratu času. Priznanú sumu zvýšil (a to iba z tarifnej odmeny) o daň z pridanej hodnoty.

Z uznesenia krajského súdu č. k. 15 Co 80/2010-348 z 15. apríla 2010 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie okresného súdu č. k. 9 C 23/2008-306 z 3. marca 2010. Podľa názoru krajského súdu advokát musí pri výkone svojej funkcie rešpektovať určité princípy.

Je na ňom, aby pri práci v prospech klienta konal triezvo, vecne a vždy starostlivo zisťoval, ktoré záujmy klienta sú oprávnené, a postupoval tak, aby zjavne neoprávneným záujmom neposkytoval svojím postupom podporu, resp. klienta, ktorý je niekedy neznalý a dezorientovaný, neuvádzal do omylu o jeho právach a povinnostiach. V osobitnom „charaktere“ výkonu advokáta v prípade, keď je účastníkom konania ustanovený súdom, uvedené platí rovnako. Nemožno opomenúť, že advokátovi z jeho postavenia vyplýva aj povinnosť, aby bol rýchlo, účinne a hospodárne zjednaný priechod právu a spravodlivosti. Konštatovanie okresného súdu, že vo veci mal sťažovateľ zväžiť isté špecifické okolnosti a na tieto prihliadať pri vyčíslení svojej odmeny, možno mať za objektívny, a nie za úzko subjektívny náhľad vec prejednávajúcej sudkyne, ako to pociťuje sťažovateľ. Možno dodať, že žalobca bol v konaní neúspešný, pričom jeho žaloba bola zamietnutá na tom základe, že žalované mesto nie je pasívne legitimované, keďže pasívne legitimovaná by bola Slovenská republika. Žalobca si uplatňoval náhradu škody v dôsledku nesprávneho úradného postupu a nezákonného rozhodnutia právneho predchodcu žalovaného mesta. V takomto prípade však povinným subjektom zodpovednostného vzťahu je štát. Obsahovou stránkou uplatneného nároku (odškodnením za porušenie zákona v súvislosti s vydaním kolaudačného rozhodnutia) sa súd v podstate ani nezaoberal. Za takejto situácie možno súhlasiť s tým, že *„výška škody nebola ničím osvedčená“*, a tiež s tým, že *„skutočný základ tarifnej odmeny by bolo možné zistiť len s nepormernými ťažkosťami“*. Za existujúceho stavu by priznanie tarifnej odmeny spôsobom požadovaným sťažovateľom bolo nekvalifikované. Sťažovateľ na obranu správnosti spôsobu jeho vyúčtovania odmeny poukazoval na dikciu ustanovenia § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v tom zmysle, že ak súd ustanovil žalobcovi advokáta, svedčí to o tom, že aj podľa

neho „v tomto prípade zo strany pána J. nejde o bezúspešné uplatňovanie práva“. V tomto smere krajský súd odkazuje na obsah odôvodnenia skoršieho rozhodnutia krajského súdu č. k. 12 Co 127/09-253 z 18. júna 2009 vydaného v danej veci, v ktorom sa podrobne uvádzajú okolnosti odôvodňujúce potrebu ustanoviť žalobcovi advokáta v konaní. Krajský súd vtedy uviedol, že „Z obsahu spisu spoľahlivo nevyplýva, či žalobca mieni uplatniť nárok na náhradu škody, alebo žalobu o určenie vlastníctva k stavbe, či žalobu proti rozhodnutiu o kolaudácii stavby, ale zároveň z obsahu vyplýva i to, že nemá peniaze na právnu službu a nevie správne napísať žaloby“. Tieto okolnosti viedli krajský súd k rozhodnutiu podľa § 30 Občianskeho súdneho poriadku a v kontexte všetkých zistených skutočností aj k ustanoveniu právneho zástupcu z radov advokátov. K tomu treba uviesť, že ustanovenie § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku kladie dôraz na to, že nejde o „zrejme“ bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo... prejednaná... súdom..., ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 140 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ak bol účastníkovi ustanovený za zástupcu advokát, platí jeho hotové výdavky a odmenu za zastupovanie štát; ak je to dôvodné, poskytne súd advokátovi na jeho žiadosť primeraný preddavok.

Podľa § 18 ods. 1 zákona o advokácii advokát je povinný pri výkone advokácie chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta a riadiť sa jeho pokynmi. Ak sú pokyny klienta v rozpore so všeobecne záväznými právnymi predpismi, nie je nimi viazaný. O tom klienta vhodným spôsobom poučí.

Podľa § 9 ods. 1 tarify základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci, alebo druhu veci, alebo práva a podľa počtu úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

Podľa § 10 ods. 1 tarify ak nie je ustanovené inak, základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby z tarifnej hodnoty je...

Podľa § 11 ods. 1 písm. a) tarify základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné vyjadriť hodnotu veci alebo práva v peniazoch, alebo ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

Podľa názoru sťažovateľa v danom prípade vzhľadom na ustanovenie § 9 ods. 1 a § 10 ods. 1 tarify mala mu byť odmena priznaná zo sumy, ktorú si žalobca v súdnom konaní uplatňoval. Na postup podľa § 11 ods. 1 písm. a) tarify nebol dôvod, pretože v zastupovanej veci hodnotu práva bolo možné vyjadriť v peniazoch.

Krajský súd je toho názoru, že pri ustálení odmeny sťažovateľa sa správne postupovalo podľa § 11 ods. 1 písm. a) tarify, pretože sťažovateľ v rozpore so zákonom rešpektoval pokyny žalobcu pokiaľ ide o pasívne legitimovaný subjekt, ako aj ustálenie výšky nároku na náhradu škody.

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). V čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava

platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08, II. ÚS 82/09).

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z toho vyplýva, že uvedené právne východiská sa vzťahujú na obe označené práva (IV. ÚS 147/08).

Ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým konštatovať, že z rukou písaného podania žalobcu doručeného Okresnému súdu Veľký Krtíš 5. júna 2007, ktorým sa začalo konanie, nie je možné zistiť, o čo presne žalobcovi išlo, ale ani to, proti komu jeho žaloba smerovala. Preto postup Okresného súdu Veľký Krtíš, ktorý uznesením č. k. 1 C 143/2007-68 z 11. decembra 2007 ustanovil sťažovateľa za právneho zástupcu žalobcu, bol v danom okamihu správny a súladný so zákonom. Žalobca spĺňal podmienky na oslobodenie od súdneho poplatku, a to tak vzhľadom na jeho osobné a majetkové pomery, ako aj preto, že v tom čase nebolo možné konštatovať, že by išlo o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie práva.

Ďalej je podstatné, ako vyhodnotil sťažovateľ šance žalobcu v súdnom konaní potom, ako sa so žalobcom osobne porozprával a zistil, čoho sa vlastne chce žalobca domáhať. V tejto súvislosti z úradného záznamu z 2. januára 2008 spísaného sťažovateľom a podpísaného žalobcom možno zistiť, že žalobca si chcel uplatniť nárok na náhradu škody (vrátane ušlého zisku) za nesprávny úradný postup okresného úradu životného prostredia, a to vo výške jednej miliardy slovenských korún. Z úradného záznamu vyplýva, že sťažovateľ usmernil žalobcu iba v tom, že vzhľadom na zrušenie okresného úradu životného

prostredia a na to, že mestský stavebný úrad nemá právnu subjektivitu, žalovaným by malo byť M. V.

Možno urobiť predbežný záver, že sťažovateľ pri rokovaní so žalobcom 2. januára 2008 a pri následnom spísaní podania z toho istého dňa hrubo pochybil. Ako kvalifikovaný právny zástupca mal totiž vedieť a žalobcu poučiť, že vzhľadom na ustanovenie § 9 zákona o zodpovednosti štátu je vecne pasívne legitimovaný štát, zastúpený ústredným orgánom. Zároveň mal žalobcu poučiť aj o tom, že pokiaľ bude trvať na tom, aby bolo ako žalované označené M. V., musí dôjsť k zamietnutiu žaloby pre nedostatok vecnej pasívnej legitimácie takto označeného subjektu. Pre prípad, že by žalobca napriek poučeniu trval na svojom pokyne, mal sťažovateľ vykonanie pokynu odmietnuť. Uvedená povinnosť sťažovateľa voči žalobcovi ako klientovi jednoznačne vyplýva z ustanovenia § 18 ods. 1 zákona o advokácii. Preto následný postup sťažovateľa, ktorý zákonu nezodpovedajúci pokyn žalobcu rešpektoval aj v ďalšom priebehu konania, môže byť a aj musí byť hodnotený pri úvahách o tom, za ktoré úkony právnych služieb možno sťažovateľovi priznať odmenu. Ide o posudzovanie poskytnutých právnych služieb z kvalitatívneho hľadiska.

Hrubo pochybil aj Okresný súd Veľký Krtíš, resp. následne okresný súd, pretože z podania žalobcu z 2. januára 2008, ale aj z ďalších doplňujúcich podaní zo 14. januára 2008 a z 25. marca 2008 mohol bezpečne zistiť, že žalobca uplatňuje nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej správy voči vecne pasívne nelegitimovanému subjektu. Od upresnenia uplatneného nároku bolo jasné, že zo strany žalobcu ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. To zároveň znamenalo, že žalobca už nespĺňal podmienky na oslobodenie od súdnych poplatkov. Uvedená skutočnosť mala všeobecné súdy viesť k úvahe o prípadnom zrušení ustanovenia sťažovateľa za právneho zástupcu žalobcu, čo sa však nestalo.

Už naznačenú situáciu nevyriešili všeobecné súdy v súlade so zákonom. Je celkom neakceptovateľný ich právny záver, podľa ktorého sa mala základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby ustáliť podľa § 11 ods. 1 písm. a) tarify. Vôbec totiž nešlo o prípad, keď hodnotu práva nie je možné vyjadriť v peniazoch alebo keď ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Hodnota uplatňovaného práva bola v priebehu konania

jasne a presne ustálená, a preto bol na mieste postup podľa § 10 ods. 1 tarify, ako sa toho správne domáha sťažovateľ.

Podľa názoru ústavného súdu pri rozhodovaní všeobecného súdu o priznaní odmeny a hotových výdavkov za zastupovanie advokátovi ustanovenému účastníkovi konania súdom (§ 140 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) je všeobecný súd oprávnený a povinný prihliadnuť inter alia aj na kvalitu advokátom poskytnutých právnych služieb. V prípade zistenia, že poskytnuté služby neboli dostatočne kvalitné, možno odmenu advokáta zodpovedajúcim spôsobom skrátiť. Pritom sa musí prihliadnuť na všetky rozhodné skutočnosti.

Uvedené znamená, že krajský súd mal posúdiť, aká odmena, prípadne odmena za ktoré úkony právnych služieb sťažovateľovi prináleží s prihliadnutím tak na jeho pochybenie, ako aj na pochybenie Okresného súdu Veľký Krtíš, resp. okresného súdu.

Vychádzajúc zo skutočnosti, že všeobecné súdy postupovali v rozpore s uvedenými zásadami, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu). Zároveň to znamená, že nie je potrebné sa už meritórne zaoberať namietaným porušením základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa ani námietkou krajského súdu, podľa ktorej o trovách sťažovateľa nemali rozhodovať všeobecné súdy, ale Centrum právnej pomoci, pričom sťažovateľovi mala správne patriť odmena iba vo výške 200 €. Takúto námietku totiž v konaní pred všeobecnými súdmi nikto neuplatnil. Je však zrejmé, že v ďalšom konaní bude potrebné starostlivo posúdiť, či právny názor vyjadrený krajským súdom v konaní pred ústavným súdom v súvislosti s ustálením výšky odmeny neznamená vo svojich dôsledkoch aplikáciu pravej retroaktivity, keďže pri určení odmeny by sa vychádzalo z právneho predpisu, ktorý v čase vykonania úkonov právnych služieb ešte neexistoval.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Berúc do úvahy citované ustanovenia ústavný súd zrušil uznesenie krajského súdu č. k. 15 Co 80/2010-348 z 15. apríla 2010 a vec vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). V ďalšom bude povinnosťou krajského súdu riadiť sa právnym názorom ústavného súdu.

Ústavný súd sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia advokátom v konaní pred ústavným súdom nepriznal, pretože sťažovateľ si tento nárok neuplatnil.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2011